

Visie Varkensmarkt

de visie van en door ondernemers en bewoners op en rond de Varkensmarkt

Proces

Deze visie is tot stand gekomen uit een drietal bijeenkomsten met ondernemers en bewoners op en rond de Varkensmarkt. De bijeenkomsten vonden plaats in het Ontwerplab Varkensmarkt aan de Zuidsingel. Tijdens de bijeenkomsten zijn er verschillende presentaties gegeven door specialisten op het gebied van de openbare ruimte. Zo heeft Petra Koolen van de gemeente Amersfoort ons door de ogen van de gemeente laten kijken, heeft pleinenspecialist Maurits Voorhorst de belangrijkste ontwerpthema's van pleinen toegelicht en heeft stedenbouwkundige Gereon Bargeman van Kien Ontwerp een introductie op de Varkensmarkt gegeven aan de hand van de geschiedenis, het geldende beleid en praktische zaken als ondergrondse kabels en leidingen.

In het Ontwerplab Varkensmarkt was in de periode van de bijeenkomsten (mei tot juli 2019) ook een fototentoonstelling over de Varkensmarkt te zien met foto's van het verleden van het Archief Eemland en foto's van het heden gemaakt door Amersfoortse fotografen van 033Fotostad. Het toekomstbord is gevuld met ideeën van bezoekers van het Ontwerplab Varkensmarkt.

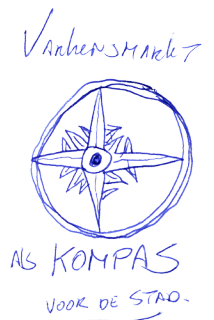
Naast de ondernemers en bewoners hebben veel bezoekers van het Ontwerplab Varkensmarkt hun wensen voor de Varkensmarkt kenbaar gemaakt. Al deze wensen zijn met de betrokken ondernemers en bewoners besproken en zijn daarmee onderdeel geworden van de discussie over de toekomst van het plein. De meest genoemde onderwerpen zijn het weghalen van fietsen, het vergroenen, een plek om te zitten, auto's weg of te gast, een ongestoorde doorgang voor voetgangers van Langestraat naar Varkensmarkt, wel terrassen, maar geen horecaplein en een meer eenduidige bestrating van het plein. Onderwerpen die ook bij de ondernemers en bewoners leefden.

speel tuyn
net een
glijbaan
en een
duikelrek

fietsvrije
parel
als ontmoeting
gebied.

'de portiek
van Amerstout'
eerst varkens
daarna auto's
toen fietsen
nu mensen!
op een mooie vloer...

Enkele reacties van bezoekers van het Ontwerplab Varkensmarkt

Wat vinden we van de huidige Varkensmarkt?

De mogelijkheid tot ontmoeten, de terrassen en de bomen op de Varkensmarkt worden de meest positieve aspecten van het plein gevonden. Ze geven de Varkensmarkt sfeer en authenticiteit. Samen met de diversiteit aan winkels op de Varkensmarkt brengt dit verschillende soorten mensen op het plein. Het kunstwerk op het plein wordt gewaardeerd, maar het komt vanwege de rommelige aanblik van het plein niet tot zijn recht. De Varkensmarkt heeft een grote potentie om een echt plein te worden: het 'Montmartre' van Amersfoort.

Het stallen van de vele fietsen op het plein, het rijden over en het laden en lossen op het plein worden als het meest storend ervaren. Verder worden de aanwezigheid van taxi's, de vorm van het plein, de gesloten gevels aan het plein en de bestrating op het plein negatief beoordeeld. Grotere of meerdaagse evenementen met luide muziek, zoals de kermisattractie, gaan moeilijk samen met het zitten op een terras, aangenaam winkelen of wonen aan of bij het plein.

Welke wensen hebben wij?

Aan de hand van zes thema's zijn de wensen voor het plein geïnventariseerd: Groen en bomen, Ontmoeten en terrassen, Sfeer en authenticiteit, Fietsen, Vrachtverkeer en taxi's en Vorm van het plein. Overige wensen zijn onder het kopje Overig ondergebracht.

Groen en bomen

Naast het behouden van de bomen is er de wens om het plein een groenere uitstraling te geven. Het groen wordt daarbij vooral gezien als sfeermaker waar bankjes en verlichting onlosmakelijk mee verbonden zijn. Verder draagt groen bij aan het klimaatbestendiger maken van de stad. Om de Varkensmarkt er meer als een plein uit te laten zien, is het de wens om er meer bomen te planten. Ook zijn (meer) leibomen gewenst voor de gesloten gevels aan het plein, om die zo te verhullen.

Ontmoeten en terrassen

De Varkensmarkt moet vooral geen horecaplein worden waarbij terrassen volledig het beeld bepalen. Voor het mengen van functies aan het plein zijn gevelterrassen niet gewenst, voor het bereiken van een aan het plein gevestigde winkel zou je in dat geval helemaal om het terras heen moeten lopen. Bij Lazy Louis aan het begin van de Arnhemsestraat is een gevelterras, zoals in de huidige situatie, geen probleem. De terrassen behouden de afmetingen die ze nu mogen hebben. Ze staan in principe niet bij een andere winkel voor het pand; bij de herinrichting van het plein kan hier concreet invulling aan worden gegeven. De wens is ook dat je op het plein kunt zitten zonder een drankje te moeten drinken. Ruimte voor ontmoeten voor veel verschillende doelgroepen. Hiervoor worden bankjes of andere zitgelegenheden genoemd, bijvoorbeeld in combinatie met meer groen. Hierbij moet er wel rekening mee worden gehouden dat er geen hangplekken ontstaan.

Sfeer en authenticiteit

Om de sfeer van het plein te versterken is het de wens het plein opener in te richten en meer rust in het beeld te brengen door onder meer het stallen van fietsen te verbieden en de afvalcontainers te verplaatsen. Sfeervolle verlichting op het plein wordt als een van de belangrijkste elementen gezien. De verlichting moet onlosmakelijk deel uitmaken van de gewenste sfeer op het plein. De gevels rond het plein mogen beter zichtbaar worden en verdienen op sommige plekken een opknapbeurt. De hoogteverschillen bij de trottoirbanden moeten worden weggehaald en de bestrating moet duurzaam zijn en authenticiteit uitstralen.

Varkensmarkt

Een sieraad voor de stad

Fietsen

De wens met betrekking tot de gestalde fietsen is eenduidig: de gestalde fietsen moeten van het plein af. Het is vooral belangrijk dat de chaos van fietsen verdwijnt door de stallingsmogelijkheden anders te organiseren. Een oplossing voor het stallingsprobleem lijkt niet eenvoudig en moet op het niveau van de hele binnenstad bekeken worden.

Vrachtverkeer en taxi's

Het plein moet volledig autoluw worden. Auto's en vrachtauto's die er toch overheen moeten en mogen rijden, zijn er te gast. De voetganger heeft immers voorrang. Het is een grote wens om het doorgaand verkeer van Westsingel naar Zuidsingel te weren en het plein deels autovrij te maken. Het autoluw maken van de binnenstad biedt enorme kansen voor de Varkensmarkt. Parkeren op het plein en een taxistandplaats zijn niet gewenst. Het is de wens om het laden en lossen op en rond de Varkensmarkt te koppelen aan de venstertijden in het winkelgebied.

Vorm van het plein

De wens is om de pleinruimte beter zichtbaar te maken. Dit kan door het plein echt van gevel tot gevel te laten lopen en het huidige stratenpatroon met de trottoirbanden weg te halen. De gevels gaan dan beter meedoen in de beleving van het plein en het plein oogt daardoor veel groter en opener. De overgangen naar de singels kunnen daardoor ook beter worden gemaakt; dit kan door een hoogteverschil aan te brengen tussen de singels en het plein. De zichtlijn vanaf de Langestraat naar het plein moet behouden blijven. Door het weghalen van alle paaltjes en het verplaatsen van de afvalcontainers kan er een rustiger beeld ontstaan waarbij het huidige kunstwerk beter tot zijn recht komt. De Onze Lieve Vrouwetoren mag best goed zichtbaar zijn door het kunstwerk heen.

Overig

Na een uitgebreide discussie of de Amersfoortse Kei terug moet naar de Varkensmarkt is het uiteindelijk de wens de Amersfoortse Kei aan de Stadsring te laten staan. De kei is een trekker voor toeristen en creëert een loop van de Varkensmarkt door de Arnhemsestraat naar de Stadsring.

Onze visie

In onze visie wordt de Varkensmarkt de verbindende schakel tussen de Langestraat, Westsingel, Utrechtsestraat, Arnhemsestraat, Koestraat en Zuidsingel. Door deze straten en het plein met elkaar te verbinden vormt het plein voor de bezoekers van de stad een vanzelfsprekend oriëntatiepunt tijdens hun ontdekkingsstocht door Amersfoort. Het plein heeft een sterke eigen identiteit en de inrichting ervan is gericht op ontmoeten en verblijven. Het plein fungeert als een soort kompas: als je als bezoeker op het plein komt, maak je een keuze waar je naartoe wilt. Je kunt alle kanten op, maar je kunt ook even op het plein blijven.

Ontmoeten en verblijven

De Varkensmarkt vormt ook een plek voor bezoekers én bewoners van de stad waar het aangenaam is om elkaar te ontmoeten, bijvoorbeeld op een terrasje, of om even uit te rusten van het winkelen. Lekker in het zonnetje of in de schaduw van de bomen. Het winkelend publiek wordt uitgenodigd om even te verblijven op het plein, hier te winkelen, en daarna verder te gaan met het bekijken van de stad of met winkelen. Een informatiezuil zou hier prima passen. Het spelen door kinderen op het plein wordt vooral leuk door het aanbrengen van speelaanleidingen. Wie heeft er niet als kind uren doorgebracht bij bedriegertjes?

De voetganger zien we als de belangrijkste gebruiker van het plein. Het plein wordt, meer dan nu het geval is, onderdeel van het winkelgebied en het recreatieve gebied van de binnenstad. Er is geen doorgaand verkeer meer op het plein en er moet goed gekeken worden hoe routes gaan lopen. De enkele auto of vrachtwagen die na het autoluw maken van de binnenstad nog over de Varkensmarkt mag rijden en de fietsers zijn er te gast. Voetgangers kunnen zonder gehinderd te worden door auto's of vrachtwagens van de Langestraat naar de Varkensmarkt en omgekeerd.

De Varkensmarkt komt volledig in het regime van de venstertijden te vallen. Binnen de venstertijden is het plein toegankelijk voor het vrachtkverkeer dat de binnenstad bevoorraadt. Het camerasysteem met kentekenregistratie in de binnenstad maakt het mogelijk om dit te handhaven. Buiten de venstertijden zijn de auto's van de bewoners van de Koestraat, Varkensmarkt en Zuidsingel er te gast.

Als je het plein weer als plein wilt beleven, moet gezocht worden naar alternatieve locaties voor de ondergrondse afvalcontainers en het stallen van fietsen. Voor dit laatste punt is ook gekeken naar hoe dat werkt in andere steden in Nederland. Fietsen moeten niet gestald worden in voetgangerszones van het winkel- en verblijfsgebied. Bij de 'poorten' van de binnenstad moeten voldoende mogelijkheden zijn voor het stallen van de fiets en deze stallingen moeten goed zijn aangegeven. Vanaf daar loop je naar je bestemming in de binnenstad. Op de kop van de Utrechtsestraat en Arnhemsestraat (ter hoogte van de Stadsring) kan aansluitend op de fietsenstalling in Amicitia het aantal stallingsplekken voor de fiets worden uitgebreid. Ook kan op Achter de Arnhemse Poortwal, achter

Huidig plein

Gewenst plein: van gevel tot gevel

de Hema, het fietsparkeren worden geïntensiveerd. We kunnen ons een ondergrondse fietsenstalling voorstellen waar je vanaf de Stadsring langs de Bagel & Beans en Ezelsoor zo in kunt rijden en dan via een voetgangersuitgang op de Varkensmarkt uitkomt. De opgave van het fietsparkeren vereist dat je groter denkt en moet vooral op het niveau van de hele binnenstad worden opgelost.

Van gevel tot gevel

Om het plein uitnodigender te maken voor ontmoeten en verblijven en om het plein een sterkere identiteit en een eigen sfeer te geven, moet het plein opnieuw worden ingericht. Het moet een levendig plein worden met een groene uitstraling, waaraan verschillende functies zitten. Een plek waar je op een terras in de zon kunt zitten, maar waar je ook zonder een verplichte consumptie even kunt uitrusten van het winkelen of van de vele indrukken van onze prachtige binnenstad. Er zijn voldoende zitplekken en die zijn naar het plein toegekeerd en niet naar de gevels. De tijdelijke functies op het plein, zoals een poffertjeskraam, een oliebolkraam of bijvoorbeeld de stal van het paard van Sinterklaas, staan in de nieuwe situatie met hun voorkant naar het plein en niet zoals nu met de achterkant.

Het plein loopt van gevel tot gevel en is herkenbaar als wandelgebied ingericht zonder gestalde fietsen, paaltjes en verkeersborden. Het hele plein komt op één niveau te liggen, er zijn geen trottoirbanden meer. Om voor gemotoriseerd verkeer en fietsers duidelijk te maken dat men hier te gast is, is er bij de Westsingel, de Zuidsingel en de Koestraat een hoogteverschil met oprijbanden. Door het plein van gevel tot gevel te laten lopen, wordt meer ruimte gecreëerd voor het plein; het plein wordt zo echt een oriëntatiepunt. De historische routes van de Arnhemsestraat en de Utrechtsestraat worden subtiel zichtbaar gemaakt in de bestrating of door middel van verlichting.

Aan de zuidwestzijde van het plein hebben de terrassen een duidelijke, eigen plek. De bomen op het plein geven het plein een intieme en besloten sfeer. De historische gevels zijn goed zichtbaar. Waar mogelijk worden blinde gevels open gemaakt met etalages en entrees van winkels. Wat zou het bijvoorbeeld mooi zijn als op de hoek van de Langestraat en de Varkensmarkt (Langestraat 1) de entree van de winkel, net als vroeger, op de hoek komt te zitten met een etalage aan de kant van het plein! Het levendige plein nodigt uit om dit te doen. De bomen die op de Varkensmarkt staan blijven er, en er komen bomen bij. Voor gesloten gevels staan leibomen. Tussen de bomen staat het kunstwerk Amers-Voorde van Marius van Beek. Dit beeld behoudt zijn plek, maar er komt iets meer ruimte omheen zodat het weer gezien en beleefd wordt.

De Varkensmarkt heeft een centrale plek in de binnenstad en is een oriëntatiepunt. Het plein heeft een sterke eigen identiteit en is een aanvulling op de prachtige pleinen die Amersfoort al heeft. Elk plein in de binnenstad heeft zijn eigen functie. De Varkensmarkt is een ontmoetingsplek en een aangename verblijfsplek, met daghoreca en winkels. Een uitnodigende plek voor bezoekers en bewoners met een vriendelijke en rustige sfeer, waar men rekening houdt met elkaar.

De Visie Varkensmarkt is een initiatief van Buurtvereniging Zuidsingel en is tot stand gekomen dankzij bijdragen van Gemeente Amersfoort, Buurtbudget (Binnenstad Bewoners Netwerk), Archief Eemland, 033Fotostad, Kien Ontwerp, ondernemers en bewoners op en rond de Varkensmarkt en Buurtvereniging Zuidsingel.

Beeldverantwoording: Archief Eemland, Collectie Buurtvereniging Zuidsingel, Fred Oosterhuis, Peter Putters.

november 2019